

Mishnah Kinnim, chapter 3

משנה קנים פרק ג

(1) When is this said [i.e., referring to the laws in the first chapter that a) a sin-offering getting mixed up with a burnt-offering, or vice versa, both are left to die and b) that if a pair belonging to one woman gets mixed up with, three, ... ten or a hundred pairs belonging to another, only the

א במה דברים אמורים, בכהן נמלך. אבל בכהן שאינו נמלך, אחת לזו ואחת לזו, שתים לזו ושתיים לזו, שלש לזו ושלוש לזו, (עשה) כלן למעלה, מחצה כשר ומחצה פסול. כלן למטן, מחצה כשר ומחצה פסול. חצים למעלה וחצים למטה, את שלמעלה, מחצה כשר ומחצה פסול, ואת שלמטה,

lesser number of the two groups are valid]? When a priest asks for advice [from *Bet din*], but when a priest does not ask and one [unassigned] pair belongs to one woman and one [unassigned] to another, or two pairs to one and two to another, or three pairs to one and three to another and he offered all of them above the *hut hasikra* red line, then half are valid [since half are burnt-offerings] and half are not valid [since half are sin-offerings which are offered below]. If he offered all of them below [the sin-offerings representing] half are valid and half are not valid. If he offered half of them above and half of them below [since it is possible that all those offered above are of one woman and all those offered below are also of one woman] then of those offered above half are valid and half are not

רבנו עובדיה מברטנורא

א במה דברים אמורים בכהן נמלך. אפירקא קמא קאי, והכי קאמרין, במה דברים אמורים חטאת שנתערבה בעולה שכולם ימות, וכן אחת לזו ושתיים לזו ושש לזו והמועט כשר, הני מילי בכהן שבא להמלך ולשאול איך משפטן. אבל בכהן שאינו נמלך ועשה לדעת עצמו קן שלם למעלה לאשה אחת, עולה כשרה וחטאת פסולה. ואם עשה קן שלם למטה, חטאת כשרה ועולה פסולה. הלכך, אחת לזו ואחת לזו שתיים לזו כו' ועשה כולן למעלה, מחצה כשר דהיינו עולות, ומחצה פסול היינו חטאות. ואם עשה כולן למטה, חטאות כשרות ועולות פסולות. וכל פרקא קמא מיירי לכתחלה, והאי פרקא מיירי בדיעבד. ובאחת לזו ושתיים לזו דאמרן לעיל בנמלך המועט כשר, הכא בלא נמלך המרובה כשר, כיון שעשה חציין למעלה וחציין למטה, כיצד, הרי שמאחת לזו עשה אותו קן של אשה למעלה ומשני קינין של אשה אחרת עשה פרידה אחת מהן למעלה כדי שיהיו חציין למעלה, ונשארו שלש פרידות למטה, הרי כשר שתי עולות למעלה ושתי חטאות למטה, הרי שני קינין כשרים ושלישי פסול, והוה המרובה כשר. וכן שתים לזו ושלוש לזו, מן השני קינים יש ארבע פרידות למעלה, ועוד לקח פרידה אחת מן השלושה קינין, הרי חמש פרידות למעלה, וחמש פרידות למטה, מן החמש פרידות של מעלה יש שלש עולות, ושלמטה שלש חטאות, הרי שלשה קינין כשרים, והוה המרובה כשר. ומיהו עשר לזו ומאה לזו, אי אפשר למצוא בענין זה לפי שהן זוגות, וצריך לומר דהמרובה כשר דתנן במתניתין אינו חוזר אלא לאחת לזו ושתיים לזו כו' שאינן זוגות, ואידי דתנן לעיל בכהאי גוונא המועט כשר, תנא נמי בכהאי גוונא המרובה כשר באינו נמלך. ומיהו אף בעשר לזו ומאה לזו המרובה כשר, שאין פסול מהן אלא עשרה קינים, דשמא כל הקינים של אשה אחת למעלה ונפסלו

valid and also those offered below half are valid and half are not valid.

(2) If one pair belonged to one woman [Rahel] and two pairs to another [Leah], or three pairs to another [Sarah], or ten pairs to another [Rivkah], or even a hundred to another [Havah, and they all got mixed up] and he offered all of them [i.e., 232 birds] above [the *hut hasikra*] then

[regardless as to whom of the individual women they belong to] half are [burnt-offerings and are] valid and half are [sin-offerings and are] not valid. Similarly, if he offered all [232] of them below half [are sin-offerings and] are valid and half [are burnt-offerings and] are not valid. If he offered half of them above [116] and half below then the number of birds as there is in the largest group [that got mixed up, i.e., the one belonging to Havah] are valid [in this case 200 birds, since regarding that amount there is a certainty that half i.e., 100 are burnt-offerings and half the other 100 are sin-offerings since either all belong to Havah or even if others were mixed half are sin-offerings and half are burnt-offerings]. This is the general principle: Whenever there is a possibility to divide the pairs of the birds so that those belonging to one woman need not have part of them offered above and part offered below [i.e., it is possible that all of those offered above belong to one woman and all of below belong to another woman, such as where each woman has an equal amount of birds for example Rahel had one pair and Leah one pair, or Rahel had two pair and Leah had two pair, and so the possibility exists that all of the birds offered above belong to Rahel and all those below to Leah], then half of them are going to be valid while half are not valid. But wherever you cannot divide the pairs of birds without some of those belonging to one woman being offered above and below [where each woman have different amount of birds, for example, if Rahel had one pair and

מִחֻצָּה כְּשֶׁר וּמִחֻצָּה פְּסוּל: בִּאֶחָת לְזוֹ וּשְׁתֵּי לְזוֹ, וְשֶׁלֶשׁ לְזוֹ, וְעֶשֶׂר לְזוֹ, וּמֵאָה לְזוֹ, עֲשֶׂה כֻּלָּן לְמַעְלָה, מִחֻצָּה כְּשֶׁר וּמִחֻצָּה פְּסוּל. כֻּלָּן לְמַטָּן, מִחֻצָּה כְּשֶׁר וּמִחֻצָּה פְּסוּל. חֲצִיָּן לְמַעְלָן וְחֲצִיָּן לְמַטָּן, הַמְרַבֵּה כְּשֶׁר. זֶה הַכֹּלֵל, כֹּל מְקוֹם שֶׁאֵתָּהּ יָכוֹל לְחַלּוֹק אֶת הַקֵּינִין וְלֹא יְהִי מִשְׁלֵל אֶשֶׁה אֶחָת, בֵּין מְלַמְעֵלָן בֵּין מְלַמְטָן, מִחֻצָּה כְּשֶׁר וּמִחֻצָּה פְּסוּל. כֹּל מְקוֹם שֶׁאֵין אֵתָּהּ יָכוֹל לְחַלּוֹק אֶת הַקֵּינִין עַד שְׂיִהֶוּ מִשְׁלֵל

רבנו עובדיה מברטנורא

החטאות, או כולן למטה ונפטלו העולות, ועל כרחק עשרה קנינים שלימים פסולים: **את שלמעלה מחצה כשר ומחצה פסול.** כיון שעשה קן שלם למעלה והואיל שקינים האלו לשתי נשים, יביאו קן אחד בשותפות ויתנו ביניהן, אם משל ראשון עולה ללאה, תהא באחרון חטאת ללאה, או איפכא. ודוקא עשה קן שלם למעלה. אבל אם חילק הקינים פרידה אחת למעלה ופרידה אחת למטה, הכל כשר, שאני אומר עולה למעלה וחטאת למטה, שהקינים מתפרשים בעשיית הקן: **ב זה הכלל כל מקום שאתה יכול לחלוק בו.** כלומר, שקן אשה אחת אינו נחלק לשנים אלא קן אשה אחת למעלה וקן אשה אחרת למטה, מחצה כשר ומחצה פסול: **ובל מקום בו** כגון אחת לזו ושתי לזו,

Leah had two pair, thus three birds are above and three below, therefore, Rahel or Leah, one of them must have at least one above and one below] then only the number as there are in the largest group [Leah's in this case four] are valid [half as sin-offerings and half as burnt-offerings].

אשה אחת, בין מלמעלה בין מלמטה, המרובה כשר: ג חטאת לזו ועולה לזו, עשה כלן למעלה, מחצה כשר ומחצה פסול. כלן למטה, מחצה כשר ומחצה פסול. חצין למעלה וחצין למטה, שתיהן פסול, שאני אומר, חטאת קרבה למעלה ועולה למטה: ד חטאת ועולה וסתומה ומפרשות, עשה כלן למעלה, מחצה

(3) If sin-offerings belonging to one [woman] and burnt-offerings belonging to another [woman got mixed up] and the priest [rather than asking *Bet din* who would have advised him to let them all die (see above 1:2)] offered them all above the *hut hasikra* red line, then half are valid and half are not valid, if he offered them all below, half are valid and half are not valid. If he offered half of them above and half of them below, then both of them are not valid because I may say [that the possibility exists] that all the sin-offerings were offered above and all the burnt-offerings below.

(4) If a sin-offering [of one woman], a burnt-offering [of another woman] and an unassigned pair and an assigned pair of birds [belonging to both women jointly, for example, if Rahel had an obligation to bring a sin-offering unrelated to having to bring a pair of birds for purification purposes, and Leah had an obligation to bring a burnt-offering unrelated to also having to bring a pair of birds] got mixed up [thus now we have three pairs, consisting of, two sin-offerings and one burnt-offering for Rahel, and two burnt-offerings and one sin-offering for Leah. Our particular case is talking about where regarding one pair of birds when purchased jointly they assigned one as a sin-offering for Rahel and one as burnt-offering for Leah, the second pair purchased jointly was left unassigned, and the third pair they assigned one as a sin-offering and one as a burnt-offering but did not assign who owns which] and he [the priest: mistakenly thought that they were all burnt-offerings and] offered all of them above [since we have three burnt-offerings, 1, that of Leah's, 2, the assigned burnt-offering of the third pair, and 3, the unassigned burnt-offering of the second pair, thus] half are valid and

רבנו עובדיה מברטנורא

שיש מחלק של אשה אחת למעלה ולמטה, המרובה כשר כדפרישית: ג חטאת לזו ועולה לזו כו'. הא נמי קאי ארתני לעיל בפרק קמא עולה שנתערבה בחטאת או איפכא, כולן ימותו. והני מילי, בנמלך. אבל בלא נמלך על תערוכותיו ועשה קן למטה וקן למעלה, מחצה כשר ומחצה פסול. ואע"ג דאי אתי לאמלוכי אמרינן ליה לא תקריב, כדתניא ימותו כולן, השתא דלא נמלך אמרינן (שכל אחד) ושאחד] נעשה כהלכתו וכשר: ד חטאת ועולה וסתומה ומפורשת. שתי נשים שלקחו שלשה קינין, זו צריכה עולה וקן שלם, דהיינו שתי עולות וחטאת אחת, וזו צריכה חטאת וקן שלם דהיינו

half are not valid. If all of them were offered below then half are valid and half are not valid [since there are three sin-offerings]. If he offered half of them above and half of them below none are valid except the unassigned pair [because it is possible that the two remaining sin-offerings were offered

כָּשֶׁר וּמִחֻצָּה פְּסוּל. כָּלֵן לְמִטָּן, מִחֻצָּה כָּשֶׁר
וּמִחֻצָּה פְּסוּל. חֲצִיִּין לְמַעַל וְחֲצִיִּין לְמִטָּן, אֵין
כָּשֶׁר אֶלָּא סְתוּמָה, וְהִיא מִתְחַלֶּקֶת בִּיגִייהָן:
ה חֲטָאת שְׁנַתְּעָרְבָה בְּחוּבָה, אֵין כָּשֶׁר אֶלָּא
מִנֵּין חֲטָאת שְׁבַחוּבָה. חוּבָה שְׁנַיִם בְּחֲטָאת,
מִחֻצָּה כָּשֶׁר וּמִחֻצָּה פְּסוּל. וְחֲטָאת שְׁנַיִם
בְּחוּבָה, הַמִּנֵּין שְׁבַחוּבָה כָּשֶׁר. וְכֵן עוֹלָה

above and the two remaining burnt-offerings were offered below] and that [unassigned pair] must be divided between them [Rahel and Leah each receiving credit for one, as the sin-offering for one and the burnt-offering for the other].

(5) If a bird [assigned as a] sin-offering becomes mixed up with [unassigned] obligatory offerings, only the number of obligatory sin-offerings are valid [as per 1:2]. [There are cases where half will be valid and there are cases where less than half will be valid. How so?] if the unassigned obligatory offerings be twice as many as the sin-offerings [for example, if there were two pair of unassigned obligatory bird-offerings and one burnt-offering was already offered thus leaving one burnt-offering and two sin-offerings and now an assigned sin-offering flew into the remaining three birds] half are valid and half are not valid [the remaining sole burnt-offering may not be offered lest in fact it is the assigned sin-offering which flew in, thus we may offer up only half, i.e., two sin-offerings a third sin-offering may not be offered lest it be in fact the remaining burnt-offering]. But if regarding the sin-offerings there are twice as many [unassigned] obligatory offerings [for example, if there were two pair of unassigned obligatory bird-offerings and one sin-offering was already offered thus leaving two burnt-offerings and one sin-offering, (hence there are twice as many unassigned obligatory burnt-offerings as there are sin-offerings), and now an assigned sin-offering flew into the remaining three birds] then only the amount of sin-offerings among the [unassigned] obligatory offerings are valid [he cannot

רבנו עובדיה מברטנורא

שתי חטאות ועולה אחת, ופירשו אחד מן הקינין פרידה עולה לזו ופרידה חטאת לזו, ואחד מן הקינין הניחו סתומה שלא פירשו איזו עולה ואיזו חטאת, והשלישית פירשו איזו עולה ואיזו חטאת, אבל בעלים לא נתפרשו, הרי חטאת לזו ועולה לזו וקן סתומה וקן מפורשת, וצריך להקריב שני הקינין הללו סתם על שתיקה, העולות למעלה וחטאות למטה, ועולה לזו וחטאת לזו צריך להקריב לשם בעלים. ואם נתנם הכהן חציין למטה וחציין למעלה, אין כשרה אלא סתומה, דהי מנייהו דעבד עולה והי מנייהו דעבד חטאת, כשר, כיון שכל קן וקן היה בפני עצמו: **מתחלקת ביניהם.** הואיל ובעירוב לקחום, האחת יצאה ידי חטאת והאחת יצאה ידי עולה: **ה חטאת שנתערבה בחובה.** כלומר, הא דתנינן לעיל בפרק קמא (משנה ב) חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה,

offer any of the two burnt-offerings lest any one of them be the assigned sin-offering which flew in and he cannot offer two sin-offerings lest one

שְׁנֵי עֲרֵבָה בְּחֻבָּה, אֵין כָּשֶׁר אֶלָּא מִנִּין עוֹלוֹת שֶׁבְּחֻבָּה. חֻבָּה שְׁנַיִם בְּעוֹלָה, מְחַצֵּה כָּשֶׁר וּמְחַצֵּה פְּסוּל. עוֹלָה שְׁנַיִם בְּחֻבָּה, הַמִּנִּין

of them be the remaining burnt-offering, therefore he only offers up one sin-offering, i.e., less than half]. So too If a bird [assigned as a] burnt-offering becomes mixed up with [unassigned] obligatory offerings, only the number of obligatory burnt-offerings are valid [as per 1:2]. [There are cases where half will be valid and there are cases where less than half will be valid. How so?] If the unassigned obligatory offerings be twice as many as the burnt-offerings [for example, if there were two pair of unassigned obligatory bird-offerings and one sin-offering was already offered thus leaving one sin-offering and two burnt-offerings and now an assigned burnt-offering flew into the remaining three birds] half are valid and half are not valid [the remaining sole sin-offering may not be offered lest in fact it is the assigned burnt-offering which flew in, thus we may offer up only half, i.e., two burnt-offerings a third burnt-offering may not be offered lest it be in fact the remaining sin-offering]. But if regarding the burnt-offerings there are twice as many [unassigned] obligatory offerings [for example, if there were two pair of unassigned obligatory bird-offerings and one burnt-offering was already offered thus leaving two sin-offerings and one burnt-offering, (hence there are twice as many unassigned obligatory sin-offerings as there are burnt-offerings), and now an assigned burnt-offering flew into the remaining three birds] then only the amount of birds among the [unassigned] obligatory offerings are valid [he cannot offer any of the two sin-offerings lest any one of them be the assigned burnt-offering which flew in and he cannot offer two burnt-offerings lest one of them be the remaining

רבנו עובדיה מברטנורא

פעמים שעולה אותו מנין למחצה כשר ומחצה פסול, ופעמים שעולה לפחות ממחצה, ומפרש ואזיל כיצד: חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול. פירוש, שני קינין חובה שיש בהן כפלים בחטאת כגון שהקריב מהן עולה אחת ונשתיירו שתי חטאות ועולה אחת: מחצה כשר ומחצה פסול. שעולה אחת הנשארת אינו יכול להקריב שמא זהו שנקבע לחטאת, וחטאת המעורבת אינו יכול להקריב שמא היא העולה הנשארת, הלכך אינו מקריב אלא שתי החטאות, והחטאת המעורבת והעולה הנשארת פסולין, והיינו מחצה כשר ומחצה פסול: חטאת שנים בחובה מנין שבחובה כשר. פירוש, כגון שקרבה חטאת אחת מן השני קינין ונשתיירו שתי עולות וחטאת אחת, הרי הן ארבע פרידות עם חטאת שנתערבה ביניהן, והרי אינו יכול להקריב שתי העולות שמא יקח חטאת המעורבת, וגם שתי חטאות לא יקריב שמא יקח אותו שנקבע לעולה, הלכך אינו מקריב אלא חטאת אחת, הרי עולה אותו מנין הפחות שבחובה לפחות ממחצה כשר. וכהאי גוונא מפרשינן נמי וכן עולה

sin-offering, therefore he only offers up one burnt-offering, i.e., less than half].

(6) If a [poor] woman states: I vow a pair of birds if I give birth to a male and she gave birth to a male, then she offers up two pairs of birds — one [pair] for her vow [two burnt-offerings which are offered above] and one

[pair] for her birth obligation [one bird as a burnt-offering, above and the other bird as a sin-offering below, had she been wealthy she would have been obligated to bring a one year old sheep as a burnt-offering and a bird as a sin-offering, for her birth obligation]. [If the birds were not assigned and] she gave them to the priest, and the priest who ought to offer three birds above [as burnt-offerings] and one below [as a sin-offering], does not do so, rather, he offered two above and two below and did not ask [the woman why she is bringing two sets of birds, now since what should have been the third burnt-offering was offered below the *hut hasikra* it is not valid, thus] she must bring another bird [of that same species to replace it] and offer it above. This is the case if all the birds are of the same species. But if they were of two species [one set was pigeons and the other set was turtledoves and the priest offered one bird of each above and one bird of each below and the priest does not remember which species were offered first as her birth obligation and which last as her vow obligation] then she must bring two others [one a pigeon and the second a turtledove, since we do not know which species was offered last for her vow, thus it is possible that the second bird of her vow which was incorrectly offered below and invalid was either a pigeon or a turtledove and the Mishna above, 2:5 states that a pair must be of the same type]. If she had expressly defined her vow [i.e., she said: I vow to

רבנו עובדיה מברטנורא

שנתערבה בחובה: ו הרי עלי קן לכשאלד זכר. ביולדת עניה עסקינן. דאילו עשירה מביאה כבש לחובתה: והכהן צריך לעשות שלש למעלה. שקן נדבה שתיהן עולות וקן של חובה עולה למעלה וחטאת למטה, והוא לא עשה כן, אלא שתיים למעלה ושתיים למטה, ולא נמלך בה לדעת על מה הביאתו, ונפסלה פרידה אחת, הלכך צריכה שתביא פרידה אחרת ותקריבנה למעלה: ממיין אחד. כלומר, במה דברים אמורים, כשהיו ממיין אחד. אבל היו השני קינין שהביאה משני מינים, דהיינו קן אחד תורים וקן אחד בני יונה, צריכה להביא פרידה אחת תור ופרידה אחת מבני יונה, כדי להשלים הפרידה שנפסלה, דלא ידעינן אם מן התורים או מן בני יונה היתה, ותנן לעיל אין מביאים תורים כנגד בני יונה כו': פירשה נדרה. כשהביאה שני קינין לכהן פירשה ואמרה אלו לנדרי ואלו

שֶׁבְּחֻבָּהּ כָּשֶׁר: ו הָאִשָּׁה שְׂאֵמְרָה, הֲרִי עָלַי קֵן כְּשֶׁאֲלֹד זָכָר, יִלְדָה זָכָר, מִבִּיאָה שְׁתֵּי קָנִים, אַחַת לְנִדְרָה וְאַחַת לְחֻבָּתָהּ. נִתְּנָתָם לְכַהֵן, וְהַכֹּהֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלֹשׁ פְּרִיָדִים מִלְּמַעַל וְאַחַת מִלְּמַטָּן, לֹא עָשָׂה כֵן, אֲלֵא עָשָׂה שְׁתֵּים לְמַעַל וְשְׁתֵּים לְמַטָּן וְלֹא נִמְלַךְ, צָרִיכָה לְהִבִּיאַ עוֹד פְּרִיָדָה אַחַת וַיִּקְרִיבָנָה לְמַעַל, מִמִּין אֶחָד. מִשְׁנֵי מִינֵינוּ, תְּבִיאַ שְׁתֵּים, פְּרִשָּׁה

bring a set of pigeons, or she said: I vow a set of turtledoves, if I give birth to a male and she forgot which species

נדרה, צריכה להביא עוד שלש פרידים, ממין אחד. משני מיניו, תביא ארבע. קבעה

she vowed (see Tosfot Yom Tov) and the priest offered up two above and two below] then she must bring three other birds [as burnt-offerings, one bird from the same species that was offered above for her vow as a replacement for the second bird of the vow incorrectly offered below, and two new birds from the other species in case her vow was from the species which were not offered]. This is [the law] if the birds she brought were all of one species but if they were of two species [one pair of pigeons and the other pair turtledoves and the priest offered one of each species below and one of each species above and he does not remember which was offered first as her birth obligation, and which was offered second as her vow] she must bring four birds [two pigeons and two turtledoves offering all of them above as burnt-offerings, since regarding the second pair those that were for her vow, the bird offered below is not valid and must be replaced and since we do not know whether it was a turtledove or a pigeon she replaces one of each, however, since there is an additional doubt regarding if she vowed pigeons and the priest offered up the turtledoves as the second pair for the vow thus she still has to bring a pair of pigeons and one turtledove but the possibility also exists that she vowed turtledoves and the second pair offered for the vow were pigeons thus she has to bring a pair of turtledoves and one pigeon, thus she brings two sets of birds one a set of pigeons and the other a set of turtledoves, and she states: One of the birds from the species that was mistakenly offered below for the vow should be a replacement and the second bird an additional voluntary offering and the second species just in case the species previously offered was not the species I actually vowed]. If she specified at the time of her vow [to also bring a set of birds as a vow to be

רבנו עובדיה מברטנורא

לחובת: **ממין אחד**. כלומר אם שני קינין הללו היו ממין אחד דהיינו שניהן תורים או שניהן בני יונה, והקריב מהן הכהן שתיים למעלה ושתיים למטה, אין כשר אלא פרידה אחת מכל הארבע שהקריב, והיא העולה שבחובה, מידי דהוי כעולה שנתערבה בחובה דאמרן לעיל אין כשר אלא מנין עולות שבחובה, וצריכה להביא עוד שלש פרידות ומקריב מהן אחת למטה והיא החטאת שבחובה, ושתיים למעלה והוא הנדר: **משני מינים תביא ארבע**. אם הביאה שני קינין משני מינים ופירשה נדרה ולא ידע הכהן איזה שתיים מהן עשה למעלה ואיזה עשה למטה, צריכה להביא ארבע פרידות דשמא השתי תורים שהביאה לנדרה והן עולות נעשו למטה ונשאר עליה הנדר כולו, ושני בני יונה שהן חובה נעשו למעלה ונשאר עליה בן יונה אחד לחטאת מחובתה, או שמא שני בני יונה של חובה נעשו למטה ונשאר עליה בן יונה של עולה מחובתה: **קבעה נדרה**. כגון שאמרה בשעת נדרה הרי עלי קן ממין פלוני. ופירשה נדרה דלעיל, לא פירשה כלום בשעת הנדר, אלא לאחר שנדרה סתם

נדרה, צריכה להביא עוד חמש פרידים, ממין אחר. משני מיניו, תביא שש. נתנתם לכהן offered at the same time as her birth obligation and she forgot which species she specified for the vow, in which case she should have brought three sets of birds one set of any species for her birth obligation one bird offered above and one below and one set of pigeons both offered above in the case she specifically vowed pigeons and one set of turtledoves both offered above in case she specifically vowed turtledoves, but instead she brought two sets of one species of birds to the priest who offered half above and half below] then she must bring another five birds [since the second bird of the vow offered below is not valid thus she must offer one in its stead and since she vowed to bring all at the same time that means she needs three burnt-offerings offered above at one time, thus she brings five, one set of pigeons and one set of turtledoves to satisfy the doubt regarding her vow and one more bird of the same species as her birth obligation to satisfy the requirement that the birth burnt-offering being offered at the same time as her vow— that is if those she originally brought were all of one kind. However, if they were of two kinds then she must bring six others [one set of pigeons and one set of turtledoves to satisfy the doubt regarding her vow and two more birds one of each species to satisfy the doubt which species is required for her burnt-offering that must be offered at the same time as her vow]. If she gave them to the priest and it is not

רבנו עובדיה מברטנורא

הרי עלי קן הביאה מאיזה מין שרצתה ואמרה אלו לנדר: צריכה להביא עוד חמש פרידות. הכא מיירי כגון שלאחר שקבעה נדרה והביאה נדרה עם חובתה אל הכהן עשה הכהן שתיים למעלה ושתיים למטה ולא ידע אם נדרה עשה למעלה וחובתה למטה אם להיפך, והיא גם היא שכחה איזה מין קבעה לנדרה אם תורים אם בני יונה, צריכה להביא עוד חמש פרידות, דשמא הנדר נעשה למטה והחובה למעלה ואין כשר אלא עולה שבחובה בלבד ונשאר עליה חטאת של חובה ושתי עולות של הנדר, ומפני ששכחה באיזה מין קבעה נדרה צריכה להביא שתי תורים ושני בני יונה ולעשות ארבעתן למעלה כדי לצאת ידי נדרה, וצריכה להביא נמי בן יונה או תור לחטאת להשלים חובתה, הרי חמש פרידות. והני מילי, כשהביאה מתחלה נדרה וחובתה הכל ממין אחד. אבל אם ידעה שמתחלה הביאה נדרה וחובתה משני מינים ושכחה מאיזה מין קבעה נדרה, צריכה להביא שש פרידות, ארבע להשלים נדרה והיינו שתי תורים ושני בני יונה כדאמרן לעיל, כיון שאינה יודעת באיזה מין קבעה לנדרה וצריכה לצאת ידי שניהם, ושתי תורים או שני בני יונה לעשות אחד חטאת ואחד עולה להשלים חובתה. והכא לא אמרין דדי לה בבן יונה או תור לחטאת בלבד ותעלה לה העולה שהקריבה תחלה לשם חובה כדאמרן לעיל, דבשלמא כשהביאה ממין אחד, אינה צריכה להביא לעולת חובתה, ממה נפשך, אם אותן תורין שקבעה לנדרה נעשו למטה שתיקה, אם כן חובתה למעלה כולה ויצאה ידי חובתה מעולה, ואם חובתה נעשית עולה למטה וחטאת למעלה, אם כן נדרה נמי נעשית אחת למעלה ואחת למטה ויצאה ידי נדרה מתוך אחד, ושתי תורים שהביאה עכשיו באחת יצאה ידי נדרה ובאחת ידי עולת חובתה. ואם חובתה נעשית כולה למטה והחטאת כשרה והעולה פסולה, השתי תורים שהביאה עכשיו, באחת השלימה חובתה והאחת היא נדבה, וחטאת

known what she gave [if she gave two sets of pigeons or two sets of turtledoves or one set of each and she specified the species she vowed when she made the vow but does not

remember] and the priest offered the sacrifices but does not remember how he performed it [if he offered all above or all below or half above and half below thus now even the validity of half of her birth obligation is in doubt since if all were offered above there was no valid sin-offering and if all were offered below there was no valid burnt-offering] therefore she must bring four other birds [two pigeons and two turtledoves] for her vow [since perhaps she vowed from one species and brought from the other], and two [i.e., one pigeon and one turtledove] for her [burnt-offering] obligation [since it is possible that the first birds were all offered below and were all of one species thus the burnt-offering must also be from that species [כת"ק פ"ב מ"ה] and since there is a doubt as to which species that was we offer both] and one [of any species she desires] for her sin-offering [for even if it is not the same species that were all offered above at first, since in addition she brings another two burnt-offerings from each species this one can match either one]. Ben Azzai [who maintains above 2:5 that: One is guided by that which species was the first offering brought], says: [Since the first offerings may have been above and thus there was a valid burnt-offering for the birth obligation, therefore she must bring a matching sin-offering, thus,] she must bring two sin-offerings [one to match each species]. Rabbi Yehoshua said: This is

ואין ידוע מה נתנה, הלך הכהן ועשה ואין ידוע מה עשה, צריכה להביא עוד ארבע פרידים לנדרה, ושתיים לחובתה, וחטאת אחת. בן עזאי אומר, שתי חטאות. אמר רבי

רבנו עובדיה מברטנורא

שמביאה עכשיו תביא על הספק ולא תאכל. ואם היו הראשונים יונים תביא עכשיו חטאתה בן יונה, ועולה אינה צריכה ממנה נפשך כמו שאמרנו בתורים. אבל כשהביאה שני מינים ושכחה איזה מין קבעה לנדרה ואיזה מין קבעה לחובתה וגם שכחה מה פירשה, ועשה הכהן כל מין ומין אחד למעלה ואחד למטה שהיה סבור ששניהן חובות תומות, תביא ארבע לנדרה, שתי תורין ושני יונים, לפי שאינה יודעת איזה מין קבעה לנדרה, וגם שני מינים [צריכה לחטאת לזוגה לעולת חובתה], לפי שאינה יודעת מאיזה מין הייתה, ואנן תור כנגד תור ויונה כנגד יונה בעינין: **נתנתם לכהן ואין ידוע** כו'. כגון שקבעה נדרה וקבעה חובתה והביאה לכהן קן לנדרה וקן לחובתה ואינה יודעת מאיזה מין קבעה נדרה ומאיזה מין קבעה חובתה, או אם נתנה לכהן שני מינים או מין אחד והכהן אינו יודע אם עשה הכל למעלה או הכל למטה או מחצה למעלה ומחצה למטה, הרי זו מביאה ארבע פרידות לנדרה שתי תורין ושני בני יונה, ומביאה גם כן שתיים לחובתה אחת חטאת ואחת עולה מאיזה משני מינים שתצצה, ומביאה חטאת: **אמר רבי יהושע זהו שאמרו כו'.** כשם שהכבש כשהוא חי אין יוצא ממנו אלא קול אחד, וכשהוא מת שהיה כאוי שיפסוק קולו יוצאים ממנו שבעה קולות כדמפרש

that which is said: When the animal is alive it possesses one sound but when it is dead its sound is sevenfold. How is its sound sevenfold? Its two horns are made into two trumpets it two leg bones into two flutes its hide into a drum its entrails for lyres and its large intestines for harp strings; and there are some who add that its wool is used for the [coat of] blue [for the priest on which were hanging] pomegranates [and bells, so too, in our mishnah the woman who gave birth at the outset, is

יהושע, זה הוא שאמר, כשהוא חי קולו אחד, וכשהוא מת קולו שבעה. כיצד קולו שבעה, שתי קרניו, שתי חצוצרות. שתי שוקיו, שני חלילין. עורו לתוף, מעיו לנבלים, בני מעיו לכנורות. ויש אומרים, אף צמרן לתכלת. רבי שמעון בן עקשיא אומר, זקני עם הארץ, כל זמן שמזקינין, דעתן מטרפת עליהן, שנאמר (איוב יב), מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים קח. אבל זקני תורה אינן כן, אלא כל זמן שמזקינין, דעתן מתישבת עליהן, שנאמר (שם), בישישים חכמה וארץ זמים תבונה:

only obligated one sheep for a burnt-offering and one bird for a sin-offering and if she were poor she brings one pair of birds, however, after she vowed and was unclear she brings eight birds according to [Ben Azzai]. Rabbi Shimon ben Akashia says: Unlearned persons, the older they become the more their minds become feeble as it says: "He removes the speech of men of trust and takes away the sense of the elders" (Job 12:20), but the elders of Torah are not so, to the contrary the older they get the more thier mind becomes composed as it says: "With aged men there is wisdom and understanding in the length of days" (ibid.

v. 12).

רבנו עובדיה מברטנורא

ואזיל, הכא נמי כשנדרה תחלה קודם שהביאה כלום לא היתה צריכה אלא קן לנדרה וקן לחובתה, ולאחר שקבעה נדרה והביאה נדרה וחובתה, לפי שאינה יודעת מה קבעה ואין יודע הכהן מה הקריב, צריכה להביא ארבע פרידות לנדרה וארבע לחובתה כדאמרן: **קרניו לחצוצרות**. לשופרות. דקרינן לשיפרא חצוצרתא: **אף צמרן**. לעשות ממנו תכלת. עושים מצמרן מעיל שכולו תכלת ועל שוליו פעמונים שמשמיעים קול. ותנא קמא תכלת לא קחשיב, לפי שאין התכלת משמיע קול אלא הפעמונים שעל שוליו סביב: **רבי שמעון בן עקשיא אומר**. אף (כל) זה דומה להך מילתא, דכשם שכשהוא מת קולו שבעה, כך זקני תורה כל זמן שמזקינים ובאים לידי תשות כח, הן מוסיפין חכמה: **שנאמר מסיר שפה לנאמנים**. ובעמי הארץ משתעי קרא, דלעיל מניה כתיב מסיר לב ראשי עם הארץ: **בישישים חכמה**. היינו תלמידי חכמים. דאילו עמי הארץ, חכמת מה להם:

הִדְרוּן עֲלֵךְ סֹדֵר קִדְשִׁים וְהִדְרוּךְ עֲלוֹן, דַּעְתָּן עֲלֵךְ סֹדֵר קִדְשִׁים וְדַעְתָּךְ עֲלוֹן,
 לֹא נִתְנָשִׁי מִיִּנְךָ סֹדֵר קִדְשִׁים וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיִּנִּי לֹא בְעֵלְמָא הִדִּין וְלֹא
 בְעֵלְמָא דְאִתִּי.

הִדְרוּן עֲלֵךְ סֹדֵר קִדְשִׁים וְהִדְרוּךְ עֲלוֹן, דַּעְתָּן עֲלֵךְ סֹדֵר קִדְשִׁים וְדַעְתָּךְ עֲלוֹן,
 לֹא נִתְנָשִׁי מִיִּנְךָ סֹדֵר קִדְשִׁים וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיִּנִּי לֹא בְעֵלְמָא הִדִּין וְלֹא
 בְעֵלְמָא דְאִתִּי.

הִדְרוּן עֲלֵךְ סֹדֵר קִדְשִׁים וְהִדְרוּךְ עֲלוֹן, דַּעְתָּן עֲלֵךְ סֹדֵר קִדְשִׁים וְדַעְתָּךְ עֲלוֹן,
 לֹא נִתְנָשִׁי מִיִּנְךָ סֹדֵר קִדְשִׁים וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיִּנִּי לֹא בְעֵלְמָא הִדִּין וְלֹא
 בְעֵלְמָא דְאִתִּי.

הַעֲרַב נָא יְהוּה אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
 וְנִהְיֶה כּוֹלְנוּ אֲנַחְנוּ וְצֹאצְאֵינוּ וְצֹאצְאֵי עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כּוֹלְנוּ יוֹדְעֵי
 שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנִי מִצּוֹתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי
 לְבִי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁבַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם
 חִיִּיתִנִּי. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּה לְמוֹדֵנִי חֻקֶּיךָ. אָמֵן אָמֵן אָמֵן סְלַח וְעַד.

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוּה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׁשֵׁמֶת חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית
 הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שְׁמֵת חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים
 אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אֲנִי עֹמֵל
 וְהֵם עֹמְלִים אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׁכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׁכָר.
 אֲנִי רֵץ וְהֵם רְצִים, אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רְצִים לְבָאֵר שְׁחַת,
 שְׁנֵאמַר: וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרֵד לְבָאֵר שְׁחַת, אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא
 יִחְצוּ יִמְיָהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בְּךָ:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי כְּשֵׁם שְׁעוֹרְתָנִי לְסִיִּים סֹדֵר
 קְדָשִׁים בֵּן תַּעֲדֶרְנִי לְהִתְחִיל מִסֻּכּוֹת וּסְפָרִים אַחֲרֵים וּלְסִיִּימָם לְלִמּוּד
 וּלְלִמּוּד לְשִׁמּוּר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקִיִּים אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה
 וְזָכוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוּד לִי וּלְזֶרְעִי
 שְׁלֵא תִמּוֹשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זֶרְעִי וְזֶרְעֵי זֶרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי
 בְּהִתְהַלְכְּךָ תְּנַחֵה אוֹתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמָר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹת הִיא תִשְׁיַחֲךָ
 כִּי בִי יִרְבוּ יְמֶיךָ וְיִוָּסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים אוֹרֶךְ יָמִים בְּיַמִּינָה עוֹשֵׁר
 וְכַבּוֹד בְּשִׁמְאֵלָה יְהוּה עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוּה יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֵלְמָא דְהוּא עֵתִיד לְאַתְחַדְתָּא וּלְאַחֲרָא
 מִתִּיָּא וּלְאַסְקָא לְחַיֵּי עֵלְמָא וּלְמַבְנֵי קִרְתָּךְ דִּירוּשְׁלָם וּלְשִׁכְלָל הִיכְלִיָּה
 בְּגוּה וּלְמַאֲקָר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מְאַרְעָא וּלְאַתְבָּא פּוֹלְחָנָא דְשְׁמִיָּא
 לְאַתְרֵיהּ וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיִקְרִיָּה בְּחַיִּיכוֹן
 וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמָּן קָרִיב וְאַמְרוּ אָמֵן.

יְהִיא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעֵלְמָא וּלְעֵלְמֵי עֵלְמִיָּא. יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח.
 וְיִתְפָּאֵר. וְיִתְרוֹמֵם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא. לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא. וְשִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחְמְתָּא.
 דְאַמִּירָן בְּעֵלְמָא וְאַמְרוּ אָמֵן.

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תִּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תִּלְמִידֵי תִלְמִידֵיהוֹן.
 וְעַל כָּל מְאָן דְעֶסְקִין בְּאוֹרֵיתָא דִּי בְּאַתְרָא הַדִּין וְדִי בְּכָל אַתְרָא וְאַתְרָא.
 יְהִיא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חָנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אַרְיִכִין וּמְזוּנֵי
 רוּיְחִי וּפּוֹרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דְשְׁמִיָּא וְאַרְעָא וְאַמְרוּ אָמֵן.

יְהִיא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמִיָּא. וְחַיִּים טוֹבִים עֲלִינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
 וְאַמְרוּ אָמֵן. עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלִינוּ.
 וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַמְרוּ אָמֵן.